

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnštvu:

za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na
mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz
dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se
ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENE

Inserati:

Enostop. petičvrsta (72 mm):
za enkrat 15 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat . . . 8 "
V reklamnih noticah stane
enostopna garmondvrsta
26 h. Pri večkratnem ob-
javljanju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvenredno nedelje
in praznike, ob pol 6. uri
popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. —
V sprejema naročnine, inserate in
reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Volivna reforma.

Dunaj, 29. nov.

Zgodovinsko važno je trenutje za bo-
doči razvoj Avstrije, ko naj sedanji umira-
joči parlament ustvari nov volivni red, sam
sebi potegne vrh za vrat in odpre duri drž.
zbornice širokim ljudskim slojem. V govoru
barona Gautscha sta važni dve for-
malni izjavi: Prvič, da vlada predloži načrt
volivne reforme najpozneje do 15. svedana;
drugič, da hoče premagati vse ovire proti
volivni reformi. Kar se tiče prve izjave, bi
pač želeli, da bi imeli pred seboj že gotov
načrt. Pomisliti pa moramo, da se volivna
reforma ne more stresti iz rokava. Vlada se
je šele pred dobrim mesecem odločila za
splošno in enako volivno pravico, in v to
svrhu je treba mnogo priprav. Bati se je le,
da bi razni faktorji zavlekli to vprašanje
navzlic zagotovitvi barona Gautscha, da se
ne ustraši ovir, s katerimi mora računati
vsaka avstrijska vlada.

Važnejše pa je vprašanje: Kakšen
bode novi volivni red za dr-
žavni zbor?

V tem oziru pa se nam vsiljujejo mnogi
tehtni pomisleki. Vlada načeloma prizna
splošno in enako volivno pravico. To načelo
pa omeji z raznimi pogoji, kateri dopuščajo
splošno pa neenako volivno pravico. Vlada
hoče v načrtu podati „fotografijo avstrijske
države. Ako vlada fotografovala av-
strijske dežele po birokratski statistiki in
nemškem zemljevidu, potem fotografija
gotovo ne bo odgovarjala resnični podobi.

Mandati naj se določijo za posamezne
dežele. Dobro, temu ne moremo ugovarjati,
ker avstrijske kronovine tvorijo zgodovinske
celote. Odločno pa bi morali ugovarjati, ako
bi novi volivni red nekaterim deželam skril
število mandatov, da jih podeli drugim. To
bi se zgodilo gotovo le na škodo Jugoslo-
vanov.

Uradna statistika šteje prebivalstvo po
občevalnem in ne po materinskem jeziku.
In dobro vemo, da to štetje mnogo Slovanov
prišteje Nemcem in Italijanom. Ako vlada
ne izključi analfabetov, kar je povsem pra-
vično, tudi posameznim deželam ne sme
kratiti števila poslancev. Na to pa računajo
Nemci in vlada hoče ustreči tej zahtevi, ko
pravi: Razdelitev posameznih volivnih okra-
jev se mora ozirati na davčno moč, na kul-
turne in gospodarske razmere.

Vlada hoče dalje v varstvo narodnih
manjšin v posameznih deželah uporabiti
v posebnih slučajih proporcionalni sistem.
Načeloma temu sistemu ne ugovarjamo.
Varstvo narodnih manjšin je lepa, plemen-
ita misel. Ako hočejo vlada in Nemci va-
rovati vse narodne manjšine brez razlike,
je na tej podlagi sprava mogoča. Odločno
pa bi se morali upreti, ko bi novi volivni
red branil in ščitil le nemške manjšine.
Ako bi n. pr. volivni red zagotavljal Nem-
cem narodno posest v pomembnih spodnje-
štajerskih mestih in trgih, izročil pa Slo-
vence na Koroškem in v tržaški okolici
ter Hrvate v Istri na milost in nemilost
Nemcem ter Italijanom, morala bi viharo
oporekati vsa slovanska javnost, da pre-
preči kričečo krivico.

Zastopniki nemških strank se že skle-
nili, da pripravijo statistične podatke o
„davčni moči, kulturnih in gospodarskih
razmerah“ posameznih narekov v Avstriji.

Da bodo zmetali na nemško tehtnico vsa
šila in kopita, abecetnike in nemške čed-
nike, o tem ni dvoma. Ako vlada na
tej podlagi „fotografovala“ Avstrijo, potem
utegnemo priti z dežja pod kap, vsaj v na-
rodnostnem oziru. Dolžnost je torej
vseh slovenskih rodoljubov
in domoljubov, da nabirajo
vsak v svoji občini natančne
podatke o slovenskem prebi-
valstvu. Morda bi bilo umestno,
da se ustanove ožji odbori, ki
najtekojgrečno na delo. Čakati
ne smemo, da vlada že izgotovi in zbornici
predloži načrt novega volivnega reda, pre-
den dobi zanesljive podatke. V odseku ali
zbornici je potem težko izpreminjati pesa-
mezne volivne okraje. Vlada mora čimprej
dobiti v reke natančne podatke o narod-
nostnih mejah, oziroma slovenskih manjšinah
v posameznih političnih okrajih, mestih tr-
gih in vaseh. To velja v prvi vrsti
za Koroško, Štajersko in vse
Primerje, osebito pa za Trst
z okolico in Istro.

„Slovanska zveza“ je imela
danes daljšo sejo ter preresetala vse tu
kratko izražena vprašanja. Izvolila je
tudi poseben odsek, ki naj si
v tem oziru razdeli delo za vse
južne dežele, v katerih pre-
bivajo Slovenci in Hrvatje.
Rojaki, ne spite! Sedaj je čas,
da svojemu rodu rešimo vsaj
primerno volivno pravico. Vo-
livne reforme se ne delajo vsako leto. Kar
zdaj zamudimo vsled nebrčnosti, obžalovali
bomo morda desetletja.

Pripomnim še, da vlada v imenu „Slo-
vanske zveze“ v sedanji razpravi o vladni
izjavi govoril dvorni svetnik Šuklje.

Ceska narodna stranka.

Izvrševalni odbor češke nar. stranke je
imel 26. t. m. pod predsedstvom dr. Matuša
sejo, pri kateri so odobrili nov strankin
pregram, ki ga predlože shodu skupnikov.
Razgovarjali so se tudi, kako naj nastopijo
Stareči na nasproti drugim češkim stran-
kam.

Kriza na Ogrskem.

V ponedeljek so izvolili v nepravilno
sklicani seji grofa Aleksandra Vigyaza za
podžupana peštanske stolice in ga takoj za-
prisegli, nakar so zaključili sejo. Komaj je
zaključil predsednik sejo, je došel v zboro-
valnico neki policijski nadzornik, ki je na-
znanil v imenu višjega župana, da razpušča
sejo. Klicali so mu: Prišli ste prepozno,
ker smo že storili, kar smo nameravali. —
Višjega župana grofa Lassberga niso pustili
v posvetovalnico in se z mizami in stoli
zabarikadirali vrata. Grof Lassberg je na-
znanil zadevo državnemu pravdniku, ki je
prišel preiskavo proti nim, ki so zabari-
kadirali vrata. Ta neviča je navdušila vse-
učiliško mladež tako, da je dal rektor za-
preti vseučilišče. Djaki so pobili okna pri
uredništvu lista „Uj Magyar Ország“. V Ze-
munu so povodno zapriganjali novega viš-
jega župana grofa Pallavicinija razobesili
črne zastave. Pallavici ni mogel dobiti sta-
novanja v nobenem hotelu in se je zato na-
stodil pri nekem uradniku.

Kralj Hakon.

Kralj Hakon je prisegel v ponedeljek
v stortingu na ustavo. Pri prisegi je bil tudi
navzoč pruski princ Henrih in tuji admira-
li. Kralja so povsod živahno pozdravljali.
Ministre je napresil, naj obdrže še nadalje
svoja mesta. Med mnogimi brzojavkami se
nahaja tudi ona švedskega kralja Oskarja.

Japonske izgube v rusko-japonski vojski.

Tokio. Armadni zdravniški oddelek
poroča, da so imeli Japonci v rusko-japon-
ski vojski 218.429 ubitih in ranjenih in
221.136 belnih vojakov.

Nemiri v Znojmu.

V Znojmu so bili 26. t. m. protinemški
nemiri. Toplji so se Nemci in Čehi. Pobitih
je bilo več šip. Končno je moralo nastopiti
vojaštvo, ki je zasedlo „Besedo“ in pa nem-
ško hišo. Zvečer so se ponovili nemiri.
Neki češki zdravnik je bil ranjen s kam-
nom na čelu.

Nemiri in upor v Rusiji.

Vojaški upor v Sevastopolu.

V Sevastopolu so proglasili vojno stan-
je. Iz Kišneva je došel en pehotni polk in
artiljerijska baterija, da se udeležita boja
proti upornikom. Na vojašnicah so razvite
vojne zastave. Sevastopoljski poveljnik je
izdal ukaz, naj odjadra brodovje na morje,
ker je hotel tako zadušiti nemire. A mor-
narji niso hoteli izvršiti povelja. Če pri-
čno uporniki z bojem na su-
hem, jim je zagotovljena po-
moč brodovja. „Times“ poročajo o
položaju v Sevastopolu: Vlada je sklenila,
da zaduži s silo sevastopoljski upor. Jutri
(t. j. 30. t. m.) nameravajo z orožjem zadu-
šiti upor ako se uporniki prej ne udajo.
Vsa Rusija pričakuje nestrno konca. Ne-
kateri sodijo, da konec ne bo ugeden za
vlade. Uporniki so namreč zasedli vse
utrde, izvemši dveh in tudi večji del bro-
dovja je v oblasti upornikov. Zunanja zna-
menja nespoštovanja do carja so povzročili
revolucijski agitatorji. Poležaj vlade je ob-
uper. „Novoje Vremja“ sodijo, da je kakih
1000 upornih vojakov v Sevastopolu. V vo-
jašnicah je 400 pušk in le malo patron.

Razmere v armadi.

V elektrotehničnem vojaškem zavodu
so nameravali 27. t. m. prijeti 230 mož, ker
so prispeli k zbirkam za politične žrtve.
A vojaki Šemenovega gardnega polka in
gardni lovci niso hoteli zapreti svojih to-
varišev. „Times“ poročajo iz Peterburga: V
Habinu so zaprli mnogo častnikov, ker so
se udeležili revolucijskega gibanja. General
Linevič je izključil iz armade 50 častnikov,
ker so širili med vojaki prekurzjska načela.
V Moskvi sta bila degradirana dva častnika,
ker sta se udeležila pogreba nekega soci-
alnega demokrata. „Tageblatt“ poroča iz
Londona, da je dovolil vojni minister voja-
kom, da smejo zabravati po vojašni cahi zato,
da sestavijo svoje pritožbe, ki jih potem
predlože oblastim.

Witte proti avtonomiji Finske, Poljske in Kavkaza.

Kazaško prebivalstvo je brzojavilo
Witteju, naj ne dovoli avtonomije Finski,
Poljski in Kavkazu prej, dokler o tem ne
sklepa gosudarstvena дума, ker je večina
ruskega ljudstva proti avtonomiji. Witte je
odgovoril brzojavno, naj se rusko prebiva-
stvo pomiri, ker ministrski svet ne namer-
rava nasvetovati carju keraka, ki bi lahko
povzročil, da se ločijo od države obmejne
dežele, ki si jih je pridobila država po ve-
likem že zgodovini pripadajočem trudu.

Nova stranka.

„Novoje Vremja“ poroča, da je izvolila
stranka za novi red in desnica za svojega
načelnika kapitana Klada, slavnega kri-
tika ruske mornarice, ki je prvi objavil na-
pake ruske mornarice. Nova stranka je za-
dovoljna s carjevim manifestom in bo poiz-
kusila vse, da se izvrše v manifestu napo-
vedane izpremembe.

Stavka brzojavnih uradnikov.

Stavkati so pričeli brzojavni uradniki.
Ustavljen je telefonični promet v Moskvu
in Peterburgu. V ruskih glavnih me-
stih Odesa, Riga, Libava i. t. d. stavkajo
poštni in brzojavni uradniki. Z Dunaja in
Berolina poročajo, da so pretrgane
vse brzojavne zveze z Rusijo.

Stavke je povzročilo ministrstvo za notranje
stvari, ki je nastopilo proti poštnim urad-
nikom, jim prepovedalo pristopati k njihovi
stanovski zvezi in odpustilo 25 uradnikov
agitatorjev.

Odpravljeni protijudovski zakoni.

Witte je povzročil, da so odpravili vse
zakone proti judom in povzročil enakoprav-
nost judov z ostalimi ruskimi državljani. —
Wittejeva soproga je judinja, to pove vse.

Odeško vseučilišče.

Novi višji mestni glavar Grigor-
jev je izjavil, da hoče zapreti vseučilišče,
ker so se vršili na njem shodi. Vojasvo je
zasedlo vseučilišče, ker je povzročilo velike
razburjenje, ker so sklenili profesorji imeti
vseučilišče odprto tako za predavanja kakor
tudi za shode.

Gapon v Peterburgu.

Nedavno so naprosili Witteja, naj do-
voli Gaponu povratek v Peterburg. Witte
je rekel, da je to zvezano s težavami, ker
pripada Gapon duhovskemu sodišču in je
pobegnil iz Rusije. Pristavil je pa še po-
redno: Spleh je za nepotrebno, prositi za
Gaponu, ki je že od 19. avgusta v Peter-
burgu. Policiji sicer to ni znano, a meni je
znan celo njegov naslov.

Osemurni delavnik.

Delavci v peterburških mestnih podjet-
jih so kar sami uvedli osemurni de-
lavnik.

Gibanje za volivno pravico.

Idrija je predčerašnjem prazno-
vala. Manifestacija se je izvršila v polnem
redu. Od drugod je prišlo več orožnikov,
ki pa niso imeli nič posla.

Javnih shodov za volivno pra-
vico se je vršil v Mirnu pri Go-
rici v nedeljo 26. t. m. ob navzočnosti
kakih 200 delavcev. Gavoril je odvetniški
koncipijent g. dr. Dermastija, ki je v svo-
jem tri četrt ure dolgem govoru prav lepo
pojasnil pomen in pravičnost volivne pra-
vice. Navzoči so med govorom ploskali
ter z glasnimi „vun z volivno pravico“ klici
pokazali, da vedo, zakaj se gre in da so
za dosego iste pripravljani še več žrtvovati.
Govoril je tudi domači g. kaplan Ivan Po-
dobnik ter delavce navduševal v boju
za svoje pravice.

Predsedoval je shodu g. I. Cotič,
predsednik „Kat. del. društva“ v Mirnu.

Gospod kaplan je obžaloval, da se na
Goriškem v tem oziru med nižjimi sloji ni
množilo ali nič storilo in da čast gre miren-
skim delavcem, ki so v ta namen sklicali
prvi javni shod.

V Gorici sta se vršila predčerašnjem
njim dva shoda. Zvečer so se demon-
stracije za volivno pravico na
telovadnem trgu v Gorici ude-
ležili tudi slov. okoličani. Po-
sebnost so se odlikovali mirenški „orli“, ki
so krasno zapeli več narodnih pesmi.

V Lincu je predčerašnjem 4000
oseb manifestiralo za splošno in enako vo-
livno pravico. Tudi z Lvova, Krakova
in drugih mest poročajo o velikih mani-
festacijah. V Moravski Ostrovi je
manifestiralo 35.000 oseb.

Žrtve demonstracij za
splošno volivno pravico. Pri
braskih nemirih 28. t. m. ubiti delavec se
zove Francišek Marek Bil je edina
podpora svoje sive matere. Delavci so bili
na orožnike tako jezni, da so odkrakali v
vas Sliveče, kjer stanuje poveljnik orožni-
škega oddelka, stražmojster Kirschner. V
njegovem stanovanju so vse razbili in bi-
bili gotovo ubili tudi njegovo ženo, da ni
tega zabranil domači župnik, ki se je po-
stavil z razprostrtimi rokami pred prestra-
šeno ženo.

V Brnu sta bili 28. t. mes. ubiti dve
osebi, ranjenih pa približno 30, med njimi
pet težko.

O nemirih v Beskovicah še poročajo:
Izgredniki so obkrožili sodišče, pobili šipe

in poizkušali s sekirami razsekati vrata, da bi vdrl v sodnijsko poslopje in oprostili svoje štiri zaprte tovariše. Končno se jim je posrečilo, vdreti skozi neka mala vrata v poslopje, kjer so nato pretepli nekega jetniškega paznika in dva orožnika in zahtevali, naj izpuste zaprte delavce, kar je okrajni sodnik končno dovolil. V svečanem izpovedu so nosili oproščence po ulicah. Nato je pobila množica okrajni sodnik, opleni razne trgovine in polemila v Minkovi gestilni vso opravo. Pri demonstracijah so bili ranjeni s kamni okrajni glavar, načelnik okrajnega sodišča in neki okrajni komisar.

V L a v n u so včeraj delavci zopet delali v delavnicah državne železnice. Posamezna poslopja je stražilo vojaštvo. Tudi v obeh tovarnah za sladkor so včeraj delavci delali. Neresnično je, da je bil pri nemirih ranjen nadporečnik princ Lobkovic.

V P r a g i so stavkali 28 t. mes. tudi pobiralci mostnine, tako, da ni bilo mogoče pobirati mostnine. Manifestacijskega obhoda v Pragi se je udeležilo 120.000 oseb.

Izpred sodišča.

Afera Löwy pred sodiščem.

V službi prostitucije

Priča g. župan Ivan Hribar pripoveduje, kako so se mu leta 1899. prostitutke pismeno pritožile, da se izkoriščane. Naročil je Podgoršku, naj celo stvar preišče. Podgoršek mu je nato poročal, da je preiskal in da dekleta silno pretiravajo. A pri tem je Podgoršek napravil neko opazko, ki se mu je zdela sumljiva. Povedalo se mu je nekoč, da je v zaporu neka K o v a č, ki je Podgoršek pridržuje v zaporu. Zapovedal je, naj se dekleta odpošlje domov. Podgoršek se je pa izgovarjal, češ, da še ni znana njena domovinska občina. Ker je dekleta želela iti v Stolni Beligrad, se ji je kupila vozna karta in je odšla brez vseh drugih sredstev. Pri tej priliki je izvedel o izkoriščanju deklet, ki jih je zasljal sam in tudi Löwyjevo je zasljal. Različne njene izjave so bile vedno v nasprotju med seboj. Pisma, ki so ga pisala izkoriščana dekleta županu in vojnemu ministru, se prebijejo in iz njih se vidi, kaj se dekleta morala trpeti. Jedle so le dvakrat na dan. Če se je katera postavila po robu, jo je Podgoršek poslal po odgonu, češar se pa dekleta silno boje, ker jih je sram v domači občini, ker so bile v javni hiši. Župan je bil popolnoma prepričan o Podgorškovi krivdi. Pove tudi, da je še pred kratkim pisala Löwy neki osebi v Ljubljani, naj dotična oseba stopi v zvezo z nekim nadstražnikom, ker le s tako pomočjo more tu zopet začeti svoj posel. — Mnogo se je smejalo na magistratu nekemu stotaku, ki ga je prinesel Podgoršek v mestno blagajno. Trdili so, da diši po bordel. Sedaj se bolje pazi — priča župan — na razmere v tej hiši in pravijo, da imajo nekatera dekleta celo denar po hranilnicah.

Priča mestni ječar P i r h pravi, da je slišal od deklet v zaporu, da morajo 6 gld. vredne črevlje plačevati po 14 gld., salonsko obleko iz navadnega blaga po 70 gld. Dekleta v zaporu so bile silno slabo oblečene. Neka Kovač je imela na sebi le slabo krilce. Magistrat jim je moral večkrat kapiti črevlje, predno so jih mogli poslati po odgonu. Löwy jim je vzela stvari še celo v zaporu. Bila je večkrat kar po cele ure sama pri Podgoršku. Isto potrdita priči odganska paznika K u p f e r in M a s s a k, ki sta tudi slišala od deklet, da je Podgoršek v zvezi z Löwyjevo.

Priča F r. S v i g e l j, referent v odgonskem uradu, je večkrat opozarjal Podgorška na to, kako slabo se godi deklicam, a Podgoršek ga je vedno zavrnil.

Stražnika J o z e f J e z e r š e k in F r. P a l i č i č pričata, da sta nekoč pri nekem kravalu v Zvonarskih ulicah posredovala v prilog dekletom, kar je bilo „madami“ ne ljubo. Vsled tega je bilo odrejeno, da nista smela več v Zvonarsko ulico na stražo.

Iz nižin življenja.

Prebere se izpoved B a r b a r e P i r h, da je Löwy vzela neki Kovač vse, še celo zlato uro, ki jo je dekleta imelo kot edini spomin na svojega očeta.

Zasliši se 35letna J o z e f a K o t a r, doma iz ptujskega okraja na Spodnjem Stajerskem; govori slovensko. Sedaj je prišla iz Trsta, kjer si na enak način služi kruh. Pri Löwy je bila 10 do 11 mesecev. Prišla pa je iz Varaždina in jo je Löwy prevzela za 78 gld. Plačala je Löwy tudi vozne stroške za njo in za njeno spremljevalko. Sama ni vedela, koliko je dolžna, njena gospodinja iz Varaždina je rekla, da 78 gld., ki jih je Löwy tudi plačala. A takoj prvi dan je poskušal dolg pri Löwy na 150 gld., ker je Löwy vračunala vožnjo za njo in njeno spremljevalko. Računa ni videla nikdar. Zasluzila je 5 do 15 gld. na dan, a je vkljub temu imela 230 gld. dolga, ko je prišla ven (ko so zaprli hišo). Cigarette je plačevala po 2 kr., pivo po 30 kr. steklenico.

Sodišču se predloži neka računsko knjiga, na kateri je zapisano: „Mit Gott“ (Z Bogom).

Predsednik g. P o l e o: To je pa vendar že blasfemija!

Prostitutka se smeja.

Priča stražnik V e d e r i n je naznanil na magistrat, kako drago prodaja Löwy in sploh kako ravna z njimi. To poročilo ni šlo nikamor. Podgoršek ga je raztrgal. Na finančno oblast je nato naznanil, da prodaja cigarete tri za 10 kr. Ko je Podgoršek za to izvedel, ga je začel preganяти. Salonske obleke so morale dekleta plačati po 90 gld. Ko je neko dekleta iz bolnišnice spremljal nazaj v bordel, je šla silno nerada in je jokala.

Zapeljana žrtev. — Trgovec z dekleti.

Pri popoldanski razpravi je bila prva zaslišana neka E l i z a b e t a H o d n i k (v bordel Elza), 20 let stara, rojena v Mariboru, pristojna v Celovcu. Sedaj je doma pri svojem očetu v St. Petru pri Celovcu. Iskala je službo za učiteljico nemščine ali za družabnico. Znani trgovec z dekleti, Hahn, pa jo je v Vel. Kaniži zvalil v svoj bordel, češ, da ji preskrbi službo, in jo za 250 gld. prodal Matildi Löwy v Ljubljano. Med potje bi bila rada ušla, a je bil vedno Hahn z njo. Povprek je na dan zaslužila po 15 gld. Prvi mesec je zaslužila 205 gld., drugga pa le 97 gld., ker je prej ušla. Neko Ilonko so poslali po odgonu. Löwy ji je vzela vse obleke in ona ji je posodila zadnje jopice svoje. Neko pismo, ki ga je dobila iz Grada od nekega gospoda, katerega je prosila, naj jo reši, je vzela Löwy in ga ji ni hotela dati. Sploh je Löwy konfirala vsa pisma. Nato je ušla iz hiše. Policijske inšpekcije ni bilo nikdar.

Zasramotnim kruhom. — Mogočna „Madame Bertha“.

Priča Unzeitig K e r n e l i j a, 23 let stara, rojena v Mor. Ostrovi, je že štiri leta prostitutka. Predno je prišla v Ljubljano, je bila v Varaždinu, odkoder je prinesla 340 K dolga. Zaslužila je na dan 5 do 6 gld. B o g n e r E l i z a (Olga) 23 let stara Mažarka, le s težavo govori nemško. Poprej je bila v Vel. Kaniži. V Ljubljano je prišla v družbi Hahna, vožnjo za oba je plačala Löwy in potem zapisala na njen dolg. Mesečno je zaslužila 360 — 400 K. 120 gld. je plačala Löwyjevi za hrano in stanovanje, a tudi drugega denarja ni nikdar videla. Iz Ljubljane si je šla služiti kruh v Zagreb, kjer je še sedaj. 23letna Mažarka G e n g M a r i j a (Lola) je bila rojena v Pečuhu, a govori dobro nemški ter je sploh videti precej energična. V Stolnem Belemgradu je bila pri nekem Poppu, ki jo je prodal za 300 gld. Löwyjevi v Pulj. Enkrat se je hotela že usmrtiti. V Pulju je bila v takezvani „Offiziershaus“. Ta priča pove tudi, da je madama Löwy znana v Pulju pod imenom „Madame Bertha“. Akoravno je pri Löwyjevi bilo zelo slabo, vendar je večkrat prišla k njej. Bila je tudi v Bosni, Budimpešti, a se je vedno vrnila nazaj, ker je tu imela znanke. Löwy pošilja dekleta tudi v Milan. B e t t i F ö r n e r (Hilda) je bila prodana za 700 K. Blago, ki je bilo v trgovini vredno 12 gld., ji je Löwy prodala za 30 gld. Pomagati si pa ni mogla. Ako se je hotela katera pritožiti, je rekla Löwy: „Ne morete nič storiti, ker sem „madame Bertha“. Govorilo se je, da je Löwy podkupila Podgorška. Pisem dekletom ni hotela dajati.

„Ljubo sodišče“.

M a g d a l e n a R e i n h a c k l, sedaj šivilja na Dunaju, je bila pred tremi leti v Ljubljani, kamor je prišla iz Dun. Novega mesta. Brala je v listih o „modernem suženjstvu v Ljubljani“ in se je oglašila pri ljubljanskem sodišču za pričo. Seboj je k Löwyjevi prinesla kovčeg, v katerem je imela lepega perila in obleke za 400 K. Ko je hotela iz Ljubljane na Dunaj domov, ji Löwy ni hotela dati kovčega in je izprva sploh ni hotela pustiti. V Ljubljano je prišla z 1 gld. gotovine v žepu, odšla pa je s 155 gld. dolga. Vrhutega je dobila gnjusno bolezen in je morala v bolnico. Ljubljanskemu sodišču je pisala: „Liebes Gericht! Schauen sie, das ich zu meinem Koffer komme“. (Ljubo sodišče, glejte, da pridem do svojega kovčega)

Obleke. — Nekdaj in sedaj. — Mesarijeva znananka.

Sivilja O. B. izpove, da so bile od Löwy naročene obleke le fice. Takih, o kakršnih pripovedujejo druge priče ona ni delala. Na vprašanje, koliko rabi za eno tako obleko, pravi priča, da se lahko zgodi, da celo 16 metrov.

Predsednik: Pa mora biti oseba že precej korpulentna (Smeh). Na vprašanje, če je delala tudi druge obleke, odgovori, da ne. Predsednik: Ker deklice niso ven pustili.

Dr. Z a r n i k izpove, da je pri razpustu bordela oddala Löwy policiji po svojem zastopniku dr. P i r c u 90 gld. za potne

stroške odpuščenih deklic. Rekle so poprej, da nimajo nič svojega denarja, a pri osebni raziskavi se je našlo pri njih vseh okrog 16 gld. Sedaj so endi 3 razredi. Na dražji je 9 K za stanovanje in hrano. V vsaki sobi je tabela, na kateri so zapisane cene. Kar ostane od hrane in stanovanja, lahko dekleta dene, kamor hoče. Seveda mora s tem plačati zdravnika, obleko, svoje perilo. Pijače si kupi zunaj za navadno ceno.

Prebere se izpoved prostitutke B r a u n s t e i n, rojene v Mariboru. Kakor je predsedniku naznanil osebno dr. P i r c, se Braunstein sedaj nahaja v Ameriki. Bila je po mnogih krajih Ogrske. Hše na Ogrskem so pod mnogo strožjo policijsko kontrolo, ko na Avstrijskem. Ko je prišla k Löwyjevi v Pulj, ki jo je kupila za 80 gld., jo je ta preslila, naj reče na policiji, da ji je dolžna 380 gld.; ona pa se je branila, češ, da ni nič dolžna. Na prigovarjanja tovarišic, češ, da dekleta, ki ni dolžna, ni nič vredno, se je udala in povedala na policiji, da je dolžna 200 gld. Dekletu je silno težko priti iz hiše, ker jim Löwy vse vzame. Posebno hudo je v Ljubljani, kjer policijski šef podpira Löwyjevo. Ko je bila poslana iz Pulja v Ljubljano, ni dobila seboj nič denarja. V restavraciji v Divači je brez plačila dobila kosilo, ko je povedala, da je v lasti madame Löwy. Predsednik: Ta ženska je imela na vsi progi vse organizirano! V bordelju je spoznala mesarja J o z e f a S t r e h a r j a. Ta ji je dal dosti zaslužiti in jo je tudi odkupil od Löwyjeve. Bila je nato nekeč časa zaprta in potem pri Günzbergerju v Sarajevu. Državnemu pravdnstvu je razmere naznanil neki obiskovalec Rudolf M i k u s c h, ljubimec Kat. Gajšek (Ljubice).

K o r d e s z (H d i k a) je v taki službi že štiri leta. Löwy dekleta tudi pretepa, ako ji ne dajo vsega zasluženega denarja.

Pismene izpovedbe drugih žrtev.

Danes dopoldne se je nadaljevala razprava. Izpovedi prič se prebirajo. Vse soglašajo v tem, kar naglašajo obtežnica in prejšnje priče.

K a t a r i n a G a j š e k je sedaj v Zagrebu. Ta pravi, da se razmere v drugih bordelih niti primerjati ne daje z razmerami v Ljubljani. Dekleta so se morale Löwyjevi zjutraj klanjati in ji poljubljati roko. Löwy ima zveze s Trstom, Sarajevom in Budimpešto. Dekle ne more drugače prođ, kakor če jo kdo odkupi kakor živino. Löwy je zelo surova in je nekoč zjutraj, ko priča ni mogla vstati vsled bolezni, začela preklinjati njo in njene stariše.

M a r u s s i (Kamila) izpove, da ima Löwy zveze z Milanom, Trstom, Sarajevom. Podgoršek je z dekleti tudi bil silno surov. Na njihove pritožbe je dejal: „Luder, Mistvieh! Schweigen sie, sonst bekommen sie Ohrfeigen!“ Pismene pritožbe so bile nemogoče.

Iz izpovedi neke C z e r m a k (Dore) je razvidno, da je zaračunila Löwy za 3 pare nogavic 15 gld!

Iz izpovedi Ilonke G e r š e v i č (Klotilda) je razvidno, kako mogočno se je čutila Löwy. Rekla je: Pokažem vam, kaj znam! Pokažem vam, kaj sem! Jaz sem Madame Bertha.

Neko malo Hrvatico, ki je bila v bolnišnici in se je branila vrniti nazaj, je Löwy dala poslati po odgonu nazaj v domačo občino. Druge, ki so bile uporne, so morale iti pa gledat, kako so ubogo Hrvatico gnali po odgonu.

Neko Elzo (Hodnik), ki je ušla iz Ljubljane, je dala brzogovno aretirati v Gradcu, češ, da je nekaj pekradla. Dognalo se pa je, da je dekleta dotične lišpe imela sama. Izpovedi Matković Aležije (Irene), Sofije Soki (Milke), Galamboš (Viktorije), Angelus (Sidonije), Högmasci (Karole), Kastö (Albe) ne povedo nič novega. Slovenska izpoved Slovenke Slame Veronike (Margarete), kaže, da je bilo dekleta 1 leto v hiši in sicer 3 tedne pri Löwyjevi. Poprej je bila v Pulju pri neki Cizler, od katere jo je Löwy kupila za 133 kron. Löwy ima zveze z različnimi mesti.

Žalostno je čuti izpoved R o z e B a l u s c a k (Fride) kako bi se rada vrnila domov k svojim starišem in bi ondaj začela drugo življenje, a blo ji je nemogoče zaradi dolgov, ki jih ni mogoče na noben način plačati. Dvakrat že je skoro plačala, a Löwy je znala umetno zopet dolg zvišati. Z dolgom pa ni mogoče zapustiti hiše Löwyjeve. Prebere se nadalje izpoved M a r u s k e M i k e (Juriške). 18 let stare Mažarka in M a r i š k e V a r o (Piruške), ki pripoveduje, kako je neka Frici jokala in prosila, naj jo puste iz te hiše. A namestnica Löwyjeve jo je zaprla v sobo. Iz te sobe je bilo slišati le neko težno ječanje in čuti je bilo, kakor bi bila Frici imela usta zamašena. Drugi dan je imela Frici na glavi znake udarcev. Poslana je bila nato po odgonu. Dekletom so uslužbenke grozile, ko so se priteževale, naj bodo mirne, češ: „Löwy ima pamet in pa tudi denar!“ Izpoved R o z e K a l a k a y (Olanda) pravi,

da je govorila Löwy, ko ji je policija povedala, da bi spali po 2 dekleti v eni postelji in pod streho: Čakajte, ko se vse poleže, bodele zopet spale pod streho!

P r e d s e d n i k: To se pa k sreči ni več zgodilo!

Nato se prebero razne stvari in se konstatira, da je hiša Matilde Löwy v Pulju tudi zaprta zaradi podobnih slučajev.

Zagovornik dr. F r i s c h a u e r predloži med drugimi neki izkaz, koliko davka plačuje Löwy. Davek znaša ves skupaj do 1744 K.

P r e d s e d n i k: T o n i v e l i k o, ko ima premoženja na stotiseč!

Državni pravdnik T r e n z natančneje precizira obtožbo.

Zagovornik dr. F r i s c h a u e r protestira, češ, da je dokazovanje že zaključeno.

Nato predlaga g. državni pravdnik, naj se zasliši oskrbnica K l a u e r, da nam pojasni, kako je bilo knjigovodstvo in poslovanje v tej hiši. To pričo je kot razbremenbeno pričo predlagal včeraj zagovornik, danes pa izjavil, da je ni treba zaslišati. Ko jo je nato predlagal T r e n z, se je pa proti temu dr. F r i s c h a u e r z v o odločnostjo protivil. Sodišče sklene, da se Klauer zasliši. Ker ni priča navzoča, je da sodišče poklicati in obravnava se odgodi do pol štirih popoldne.

Izpred porotnega sodišča.

Cel teden v senu skrit. Matija Hanaček, 36 let stari delavec iz Sevnice, je nevaran tat. Bil je zaradi tega že 9krat kaznovan, enkrat celo na tri leta težke ječe, potem so ga oddali v prisilno delavnico v Massendorf. Dne 15. septembra je pri posestniku Franciški T o m a ž i č na Skofelji vstopil za hlapca, a se je hitro naveličal dela in odšel drugo nedeljo iz službe. Dne 1. okt. je nesla gospodinja pod streho žaklje sušit in pri tej priliki videla, da se v senu nekaj ziblje. Takoj je mislila, da je morda v senu kak tat skrit. Poklicala je svojega moža Janeza, ki je začel tatu iskati, a ga ni mogel dolgo zaslediti. Sosed J o z e f V o l k a r, ki je prišel na pomoč, je pomagal razkopavati sene in tu sta našla prejšnjega hlapca M a t i j e H a n a č k a, ki jma je dejal: „Storite z menoj kar hočete, če me boste žandarjem naznanili, vam bom pa že pomagal!“ T o m a ž i č ga je izpustil in se vrnil z Volkarjem v hišo. Gospodar gre v mraku še enkrat pod streho ter vidi Hanačka zopet skočiti nazaj v sene. Gospodar pokliče V o l k e r j a ter prične tatu iskati, ki se je pa zopet zaril v seno, in z veliko težavo sta ga spravila na dan, kjer so ga poklicani orožniki aretovali. Gospodinja F r a n č i š k a T o m a ž i č pravi, da je Hanaček dobro vedel, da ima ona denar, ker je bila izkupila tačas za fižol 220 K. Obdolženec priznava, da je bil celi teden pod streho skrit, ter čakal na ugodno priliko za izvršitev tatvine. Pripravil si je v to svrhu sekiro, preskrbel se je tudi z živilom, kajti kupil si je kruha in sira, steklenico žganja, nekaj medu je pa pri Tomazičevih izmaknil. Porotniki so vprašanju glede tatvine s pripombo, če je Hanaček tat iz navade pritrdiril, in sodni dvor ga je obsodil na šest let težke ječe, po prestani kazni bo pa oddan pod policijsko nadzorstvo.

Uboj Benjamina Dettela v Zagorju. V soboto, dne 26. avg. t. l. nekaj minut pred 8. uro dopoldne, našla sta v Kisovcu stanujoča premogarja L o j z e K r a m a r in L u k a L a v r i n, ko sta šla v Toplice, na poti med Kisovcem in Martanavčevim mlinom na sredi ceste ubitega ležati rudniškega uradnika B e n j a m i n a D e t t e l o. Izpočetka se je mislilo, da je zavratno ustreljen, potem se je konstatovalo, da je ubit. Zdravnika sta našla, da je imel Dettela lobanjo razbito, možgane zmečkane, spodnjo čeljust zlomljeno in levi palec preklan; umrl je vsled otrpnjenja možganov. Ker je Benjamin Dettela tisto jutro preden so ga našli mrtvega, z več ljudmi govoril, je bilo dognano, da se je izvršil zločin tisto jutro med 7. in 8. uro. Orožniško poizvedovanje je sledeče dognalo: 22 korakov od mesta, kjer so našli mrtiča, vodi navzgor stezica in za nekim grmovjem je ležal omaran rudarski cepin oškrpljen s krvjo ter so se na njem še držali sivi lasje, kakršne je imel Dettela. Na cepinu je bila vsekana št. 481 in dognalo se je v rudarski pisarni, da je bilo to orodje v porabo pri delu izročenemu M a r t i n u R a k u, 29 let staremu premogarju iz Lok pri Zagorju doma. Orožniki so ga našli doma; zaradi cepina vprašan, je rekel, da mu je bil pred okoli 2 mesecema ukraden, sploh je Rak odločno tajil krivdo in zavračal od sebe vsaki sum. Končno se je pa le udal, da je on usmrtil Benjamina Dettela. Opisoval je dogodek sledeče: On pravi, da je šel dotično jutro k strojaemu rovu pogledat, če je kaj drv zanj pripravljenih, in ker jih ni našel, šel je proti šupi, ki stoji poleg strojnice, pri šupi je na tleh ležal kramp, katerega je pobral ter videl po številki, da je

njegov kramp. Sklenil je iti naravnost domov, kar se spomni, da bi šel rudniškega uradnika prositi, da bi mu knjižico podpisal, da sme pri rudniškemu konsumu vzeti 10 kilogramov moke, ker ni bilo doma nič več živeža. Res je kmalu Dettelo srečal, ga pozdravil in presil za omenjeno dovoljenje; a ta ga zavrne, da ne more sprejeti te prošnje, češ, da je že preveč prejel. Obdolženec pravi, da je preden pokleknil in penevil prošnjo a on da je ostal neizprosen. Sedaj, tako trdi Rak, mu je šinila misel v glavo, da mu je za obupati, skočil je kake 3 korake za njim in ga pobil s cepinom; pripomni še, da ni imel namena ga usmrtiti. Žena obdolženca se je odrekla pričevanju ter se s 3letno hčerko jokaje poslovila od svojega nesrečnega moža. Porotniki so vprašanje na umor z 11 glasev zanikali, potrdili pa vprašanje na uboj. O obsodbi smo že v včerajšem listu poročali. Rak je bil obsojen na štirileta težke ječe. Rak, ki se je med obravnavo vedno jokal je takoj kazen nastopil.

Nepoboljšljiv tat. Na večer 20. oktobra okoli desete ure zvečer, zasačila sta krčmar Jakob Bevc z Dunajske ceste ter izvošček Jakob Pukelstein že 17krat kaznovanega tatu Janeza Rekarja 29 let starega delavca iz Trebeljvega pri prodajalni Matevža Zupana v istem trenutku, ko je ravno hotel okno prodajalne, skozi katero je na prosti prišel zaklepati. Prijetega tata sta s pomočjo nadstražnika Stefana Goričana tirala na magistrat, dočim jima je neki drugi človek, ki je poleg tatu stal in očitno bil njegov tovariš ušel. — Vrednost ukradenih reči znaša 51 K 14 v. Rehar je bil kottatiz navede obsojen na petlet težke ječe poostrene z enim postom in trdim ležiščem.

Dnevne novice.

Ekscelenca je zopet zdrava.

Baron Schwegel je bil baje vsled političnega nahoda zapustil krmilo in svoj čolniček izročil političnim valovom v dež. zboru kranjskem. Na Dunaju pa je varnejše zavetje, zato je ekscelenca zapustila kranjska tla, da v državnem zboru razpenja jadra nemške ladje.

Iz tira je vrglo „Slov. Narod“, ko je izvedel za ustanovitev „Slovenske ljudske stranke“. Še tisto malo pameti, kar jo je doslej imel, se mu je mahoma posušilo, in zdaj izkuša osmešiti može, ki so sodelovali pri ustanovitvi tej organizaciji, ki pomenja danes silo slovenskega naroda. Slabotnost in kilavost Narodovih „dovtipov“ pa kaže, da bo „Slovenska ljudska stranka“ združila v močne armado vse poštene Slovence. Drugi bodo ostali pri „Narodu“, ki mu jih tudi privoščimo!

Kongrua. Z Dunaja se nam poroča: Iz raznih nemških krajev, esobito s Češkega, je dobil dr. Kathrein kot predsednik proračunskega odbora nebroj pisem in brzojavk, naj odsek čimprej reši vladni načrt glede kongrua. Dr. Kathrein je v dogovoru z vlado in posameznimi strankami določil, da odsek najprvo reši začasni proračun in posebe zakon glede kongrua. Oboje je mogoče rešiti v odseku še pred Božičem, ali pa tudi v zbornici, to je veliko —?

Parlamentarni položaj. Včeraj so zborovali razni klubi, da zavzamejo stališče nasproti Gautschu. Nemška napredna stranka še ni edina. Načeloma ni nihče ugovarjal splošni volivni pravici. Nekateri govorniki so bili za proporcni in tudi za pluralni način volitev. Splošno se pa naglašali potrebo varstva navodnih manjšin in da morajo nemške stranke pri rešitvi volivne izpremembe nastopati skupno. Nemška ljudska stranka je zavzela stališče, da volivna izprememba ne sme zavleči razprave o razmerah z Ogrsko. Češki klub je sklenil izvoliti posebne komisije, ki naj se pečajo z razdelitvijo volivnih okrožij na Češkem, Moravskem in v Slezi. Poljski klub je imel zaupno sejo. Demokratična poslanka dr. Grek in dr. Danielač sta se toplo zavzela za splošno volivno pravico. Zedinili se še niso in nadaljujejo sejo danes zvečer. „Gaz. Nar.“ poroča, da so Poljaki nezadovoljni s poljskim ministrom dr. Pietakom, ker se ni ustavljal Gautschu. Baje nastopijo Poljaki v zadevi volivne izpremembe skupno s konservativnim veleposestvom. Danes in jutri se posvetujejo o Gautschu izjavi glede splošne volivne pravice tudi tri stranke gosposke zbornice. Gautsch namerava govoriti o volivni prenosovi v petkovi seji gosposke zbornice.

Gonja proti dr. Brumnu se nadaljuje. Graško okrajno sodišče je obsodilo te dni, kakor poročajo nemški listi, dr. Antona Brumna na štiritedne strogega zapore s postom. — Nemški listi pravijo, da je dr. Brumen v neki vlogi na štajerske odvetniško zbornico dolžil dr. Plahkega, da mu je Plahki namenoma škodoval.

— **Mandata odložiti** nameravata baje poslanka Peric in Korlaet, protivnika reške resolucije.

— **Državna železnica** namerava zvišati tarife za tovrstno blago.

— **Volitev v Trstu.** Za državnega poslanca v Trstu je bil izvoljen dr. Pittacco.

— **Vojaške vesti.** Stotnik računovedja I. razreda Ludovik Nobile de Galatee od pešpolka št. 17 v Ljubljani, je trajno vpokojen s stalnim bivališčem v Gorici; ob tej priliki mu je bil podeljen zlati zaslužni križec s krono. — Nadporočnik računovedja Richard Lilienberg je prestavljen od huzarskega polka št. 13 k pešpolku št. 17 v Ljubljano.

— **Grozovite gozdne škode** je napravil zadnji padli sneg na Dolenjskem. To se šele sedaj opaža, ko je zopet mogoče priti do končanih lesov. A škoda končanih gozdov ni menda nikjer tako grozovito občutna, kakor ravno v obširnih krasnih bukovih podljudskih gozdovih grajščinice pok. dež. stavb. svetnika g. Witschela na Srebrničah pri Novem mestu. Gozdovi, kakih 80 oralo obsežni, so pred snegom reprezentirali vrednost do 35 000 K, a danes je od vsega tega bohotnega bogastva le žalostna razvalina. Vse križem leži, bukev je podrla bukev, ena drugo kar naprej, vse razčesane, polomljeno vpognjeno. Mladi g. Witschel, c. kr. zemljemerec v Ljubljani, ki se mudi sedaj nekaj dni tu doli, da celo zadeve kolikor možno uredi, se je baje zagledavši nekaj ponosne krasne lesove, sedaj popolnoma uničene, bridko zjokal. Lahko verjetno. Vsaj cenijo baje do 24 000 kron škodo, torej malo da ne celotno prejšnjo vrednost. — Tudi v mestnem novomeškem gozdu je jako veliko škodo.

— **Ameriške novice.** Jurij Gustin, delavec v jeklarni v Steelton, Pa., se je pri delu zapletel med žico, ki ga je tako poškodovala, da se mu odrezali desno roko. — V Lewistownu sta zmečkala dva vlaka Niko Malekovič in Mirka Stanič. Ponesrečenca sta šla čez železniški most. Ko sta bila na sredi je pridrdral od vsake strani en vlak. Oba sta bila takej mrtva. — V Johnstonu je ponesrečil Anton Vičič v premeščenem rovu vsled eksplozije dinamita. — V Pittsburgu je padel pri zidanju nove škofovske cerkve iz line zvonika Janez Suman, doma iz Velikih Lašč. Zlomil si je tilnik in umrl. — V Diamondville je zmečkala skala Jakoba Marinčiča. Doma je bil iz Zgorja na Kranjskem.

— **V ogljencu bi bila kmalu žalostno končala svoje življenje** v soboto zvečer v Tolmaju tamšnji garnizijski poveljnik in njegov služabnik. Na neopravičljivo lahkomišeln način je grel služabnik z ogljem v sobi vodo za kopel ter tako zastrupil zrak. Dasi je stotnik videl, se je vendar kopal, in to neprevidnost bi bil kmalu plačal z življenjem. Ko se je onesvestil, prihitel služabnik iz predsobe na pomoč ter sam pade onesveščen črez stotnika. Le s težavo so jim rešili življenje.

— **Rezervna eskadra naše mornarice.** Mornariška uprava je sklenila, da ustanovi novo rezervno eskadro, ker je to že storila tudi italijanska mornariška uprava. Za poveljnika ji bo imenovan predsedniški načelnik podadmiral Anton Haus, njegov naslednik postane kapitan Friderik Müller.

— **Velik požar** je razsvetljal včerajšnji temni večer doli iz Radolice, kjer je pegerela velika delavska baraka tvornice grajščaka dr. Goričana. Požar je bil videti prav kakor severna luč izza temnih meglenih zaves, očarujoč celo pokrajino do Novega mesta. Škoda je seveda velika in tem bolj občutna, ker je bilo to poslopje hiša tovarniških delavcev.

— **Utonil je** v noči od 27. na 28. t. mes. kakih 50 korakov od vodovodne postaje pri Težki vodi vdove Franc Simc, posestnik iz Stopič, brat znanega gostilničarja Simca. Mež je bil baje precej „sladko ginjen“.

— **Zgubil se je** neki stari mož iz Cerovca nad Stopičem. V nedeljo je šel še k maši v kapitelj, a od tedaj pa, vsaj do časa, ko grede to vrtice v tisk, ni nebelega sledu od njega. Moža iščejo in bati se je, da se je tudi njemu enako zgodilo, kakor Simcu.

— **Močan potresni sunek** so čutili včeraj ob 5 uri 40 minut zjutraj v Beliščini Gorenjskem.

— **Kranjsko društvo za povzdigi prometa** je povabljeno poslati v železniško ministarstvo dne 9. decembra

t. l. svoje zastopnike k posvetovanju o povzdigi prometa toicev na Avstrijskem.

— **Novo društvo.** Ustanovilo se je društvo „Strokovna akademija v Ljubljani za Kranjsko“.

Ljubljanske novice.

Ij **Grozne razmere**, ki se danes pred sodiščem odkrivajo javnosti v sramoto Ljubljani, morajo pretrpeti vsakoga, ki ima še kaj čuta za človeško dostojanstvo. Vprašati se moramo, ali zasluži družba, ki trpi v sebi skozi leta tako sramoto, še ime kulturne družbe? Ne le ona grozna furija, ki jo sodijo danes, je kriva, ampak oni, ki so omogočili, ki se podpirali, ki so ščitili in pred javnostjo branili to človeško mesnico. Sramotna rdečica nas obliva, ko moramo v svojem listu prinašati takla poredila. A zamolčati tega ne smemo, da se izve, kako prav so imeli oni tisoči ljubljanski prebivalci, ki so svojim podpisanim javnimi protesti hoteli preprečiti ta grozni škandal. — In takrat je baron Hein s ciničnim nasmehom odvrnil te proteste, in župan Hribar se je skril za izgovor, da bo dal takoj zapreti hišo, če se bo pokazalo, da škoduje. In doživeli smo afero Löwy-Podgoršek, ki nam odkriva vso propadlost in podlost, kateri je služila ta ustanova. Tudi „Narod“ jo je branil kot „nujno potrebo...“ Liberalna komanda v Ljubljani je dobila s tem spomenik, kakršnega je za služila. Naš klic pa se bo glasil odslej še glasneje: Proč s korupcijo! Proč z demoralizacijo! Proč z trgovcem s človeškim mesom!

Ij **Vzor gostilničar na Goričanih** g. Ivan Kolenc in njegova se prega sta imela včeraj priložnost se nekoliko ogledati v svoji vzorni skrbi za zdrava in nepokvarjena jedila v svoji restavraciji. Delavstvo se je že čisto pritoževalo o slabi hrani, toda dokler se taka stvar korenito ne dopove gotovim ljudem, pač nič ne pomaga. G. Kolenc je bil obtožen, da so delavci dobivali večkrat mese, ki je bilo popolnoma pokvarjeno. To meso je bilo zavito v papir. To se je po celi vrsti prič dokazalo in vsled tega je bil g. Kolenc obsojen pri včerajšnji razpravi zaradi malomarnosti na 140 kron globe. Povrniti ima tudi sodnijske stroške. Kolenc je pripeljal svoje liberalno avantgarde k sodišču, med temi je bil seveda tudi znani župnik Brce, (ta je pa le poslušal razpravi) ki naj bi menda pričala, da je gostilna Kolencova vzorna toda sodišče je odklonilo te priče. In v kljub Voduškovi jeremijadi je bil Kolenc temeljito poučen, da sene sme predajati nezdravih in gnjilih jedi. — Kaj poreče k temu zidar Kožuh?

Ij **Repertoar slovenskega gledališča.** V soboto se uprizar prihodovinska veselegra iz dobe Napoleona I. „Sveta gospod doma“, ki jo je spisal češki dramatik Emanuel Boždoh. — Danes gostuje gosp. Cammarota v Trubadurju.

Ij **Hišni posestniki** se opominjajo, da poteče rok za vložitev imenikov hišnih stanovančev, oziroma stanovalnih imenikov za priredbo osebnih dohodnine za leto 1906. s 30. novembrom t. l.

Ij **Tuj tat je imel zopet smolo.**

Pred nekaj časom je bil vlomil na Dunajski cesti v trgovino g. Zupana neki mož, ki je pa imel smolo, da je bil takej pri prvemu vlamu aretovan. Tega moža je hotel posnemati tudi naiemšček Viktor Bregovič, roj. 1878 l. v Vinicah pri Varaždinu in tje pristojen. Prišel je predvčerajšnjem na Tržaško ceste in se splazil v hišo št. 20. Pokradel je dvema delavkama iz tobačne tovarne več perila in zlatnine v vrednosti do 120 kron. Včeraj popoldne se je Bregovič hotel odpeljati s poštnim vlakom. Popred je pa še hotel poizkusiti srečo v restavraciji pri južnem kolodvoru. Vtihtatil se je v podstrešje in stikal tam po posel. sobah. Zapazila ga je blagajničarka Marija Koseleva in ga v pravem trenutku zaklenila v stranišče. Ko ga je policija aretovala, je našla pri njem čez 40 K denarja, zlatnino in perilo, ki ga je bil ukradel na Tržaški cesti. Nadalje se je našla pri njem zimska suknja, ki jo je bil ukradel na „Bavarskem dvoru“ trgovcu Davidu Jetreju s Hrušice.

Ij **V hotelu „Union“** namerava, kakor čujemo, v kratkem koncertirati izborna šofantska godba, ki je pred dnevi z velikim uspehom priredila koncert v Mariboru. Več o tem jutri med „Stajerskimi novicami“.

Ij **Mlada tatica.** Včeraj je zasačil mežnar v šentpeterski cerkvi nekega mladega dekleta, ki je tako sumljivo hodila okrog nabiralnika, da je poklical stražnika, ki je dekleta aretoval. Pri sebi je imela kakih 50 limanic.

Ij **Kolo odpeljalo.** Zidarskemu mojstru Danijelu B. uetlau je bilo na Tržaški cesti št. 5 iz veže ukraden „Puch-Styra“ kolo z magistratne št. 270, vredno 200 K.

Ij **Umrli so:** Marija Resnik, gostija, 64 let; Ivan Vovk, gosač, 70 let; Ivan Trampuš, delavec, 77 let; Simon Mikel, blavec, 70 let; Ana Tavčar, služkinja, 23 let.

Ij **Izgubljena** je dragocena igla s podolgastrim biserom.

Koltevnost in umetnost.

* „Vrhbosna“ prinaša jako poučen članek o družbi sv. Mohorja in o društvu sv. Jeronima. Primerja delovanje obeh društev ter zahteva od društva sv. Jeronima, naj se preosnuje po zgledu družbe sv. Mohorja.

Telefonska in brzojavna poročila.

Rajhenburg, 30. nov. Gosp. nadučitelj Matko umrl. Pogreb v soboto zjutraj ob desetih.

Dunaj, 30. nov. Sejo drž. zbora je predsednik grof Vetter otvoril danes ob 1. uri popoldne. Vlada je predložila predlogo za provizorično ureditev trgov. odnošajev z Italijo od 1. jan. 1906 do 28. febr. 1. 1906, dalje predloge, s katero za 1. 1906. zahteva 103.000 vojaških novincev. Češki narodni socialci so interpelirali radi nastopa policije v Tragi dne 4. in 5. nov., Vsenemci radi manifestacij. izprevoda 28. t. m. na Dunaju. Socialni demokratje so interpelirali radi dogodkov v Slavkovu (Austerlitz) dne 28. novembra. Nato je zbornica nadaljevala debato o Gautschevi izjavi. Govorili so Sylvestre, ki je navajal pomisleke Nemcev proti volivni reformi. Izrazil je upanje, da bo zbornica napravila konec neznošemu razmerju med Avstrijo in Ogrsko ter se je imenom nemške napredne stranke izjavil za splošno in enako volivno pravico, če se varuje kulturne in narodnostne interese Nemcev. Nato je govoril profesor Skedl, za njim pa dr. Adler, ki je imenoval Gautscheva izvajanja pametna in je pozival zbornico, naj ne napravi težko rešitvi volivne reforme.

Dunaj, 30. nov. Nemci so se glede volivne reforme v toliko zedinili, da bodo imeli posvetovanja ločena po deželah in tako precizirali svoje želje. Danes popoldne se snidejo nemški poslanci s Češkega.

Dunaj, 29. nov. Brzojavni promet z Rusijo je pretrgan. Isto se poroča z Berlinom in Bukarešto.

Sangaj, 30. novembra. Ruske transportne ladje se priplule v Vladivostok z admiraloma Roždestvenskim in Virenom, ki se pa ne moreta izkrcati, ker je na ladjah upor in ju mornarji nečejo izkrcati ter pravijo, da hočejo izkrcanje s silo preprečiti. Poveljnik luke je brez moči.

Peterburg, 30. novembra. Wittejeve stališče je omajano. Proti njemu na dvoru ruje močna stranka. Car ni hotel podpisati Wittejeve predloge popolne svobode židov. Dvorna stranka trdi, da je Witte od židov podkupljen.

Tiflis, 30. nov. Vsa garnizija izjemši kazakov, se je uprla. Vojski so sklenili, da ne bodo streljali na vstaše. Uporni vojski stražijo kazake v njihovih vojašnicah.

Kanes, 30. nov. Tu je umrl ruski general Cerpickij, ki je bil v bitki pri Mukdenu težko ranjen. V preiskavi proti Kurepatkinu bi bil on glavna priča proti njemu.

Madrid, 30. nov. V vojašnicah so konsignirane čete, da zatro od častnikov nameravane demonstracije. V vseh okrajih vre.

Atene, 30. nov. Vstaja na Kreti je končana. Po izvršeni amnestiji so zasedle mednarodne čete vse vstaške okraje na Kreti. Vstaja je trajala osem mesecev.

Pozor knjižničarji!

Za zasebne knjižnice je mogoče dobiti nad 100 redkih dobro ohranjenih poučnih in zabavnih

knjig

po najnižji ceni. Na razpolago tudi mnogo nabožnih knjig ter „Duh. pastir“ do leta 1897. Več pov. upravništvo.

Borzna poročila.

Ljubljanska Kreditna banka v Ljubljani.

Uradni kurzi dunajske borze 29. novembra 1905.

Založbeni papirji.	Denar	Blago
4% majeva renta	99 85	100 05
4% srebrna renta	99 80	100 —
4% avstrijska krona renta	99 85	100 05
4% zlatna renta	118 05	118 25
4% ogrska krona	95 35	95 5
4% zlatna	113 85	114 05
4% posojilo dežele Kranjske	99 50	101 —
4% posojila mesta Spljet	100 60	101 60
4% Zader	100 —	100 —
4% bosn.-herc. žel. pos. 1902	100 35	101 35
4% češka dež. banka k. o.	99 75	99 95
4% ž. o.	99 75	100 —
4% zast. pisma gal. d. hip. b.	100 45	101 45
4% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	106 15	107 15
4% zast. pisma Innerst. hr.	100 50	101 50
4% ogr. cen. dež. hr.	100 —	100 20
4% hip. banke	100 —	100 40
4% obl. ogr. lokalnih žel. d. dr.	99 50	100 50
4% obl. češke ind. banke	100 25	101 25
4% prior. Trst-Poreč lok.	99 90	100 —
4% prior. dol. žel.	99 50	100 —
3% juž. žel. kup. 1/2, 1/2	318 —	318 —
4% avstr. pos. za žel. p. o.	100 70	—

Srečke.	Denar	Blago
Srečke od 1. 1860 1/4	189 50	191 50
" 1864	298 25	300 25
" tizske	158 75	160 75
" zem. kreditne I. emisije	397 —	303 50
" II.	297 —	303 50
" ogr. hip. banke	261 —	268 50
" srbske a frs. 100 —	101 —	108 —
" turške	146 50	147 50
Basilika	24 75	26 75
Kreditne	473 —	483 50
Inomoške	79 —	84 —
Krakovske	91 —	98 —
Ljubljanske	64 —	70 —
Avstr. rud. križa	52 50	54 50
Ogr.	33 —	34 75
Rudolfove	60 —	64 —
Salcburške	72 —	78 —
Dunajske kom.	527 —	537 50

Delnice.	Denar	Blago
Južne železnice	120 40	121 40
Državne železnice	665 25	666 25
Avstr. ogrske bančne delnice	1636 —	1646 —
Avstr. kreditne banke	668 75	669 75
Ogrske	777 —	778 —
Živnostenske	247 —	248 —
Premogokop v Mostu (Brux)	678 —	679 —
Alpinski montan	529 25	530 25
Praške žel. ind. družbe	2603 —	2621 —
Rima-Murányi	529 50	539 50
Trbovljske premog. družbe	283 —	285 —
Avstr. orožne tovr. družbe	585 —	589 —
Češke sladkorne družbe	150 —	152 —

Valute.	Denar	Blago
C. kr. cekin	11 35	11 39
20 franki	19 14	19 16
20 marke	23 48	23 56
Severni	23 98	24 06
Marke	117 57 1/2	117 77 1/2
Laški bankovci	95 65	95 85
Rublji	253 25	254 25
Dolarji	4 84	5 —

Gospodična, ki je mnogo let preživela v Ameriki in perfektno govori angleško, **otvori zasebni delavni tečaj**

za mlade dame z angleško konverzациjo. **Podučuje tudi angleščino in daje konverzacijske ure.**

Več pove iz prijaznosti upravnistvo „Slovenca“. 2418 3-3

Odda se s 1. novembrom lokal

za pisarno ali prodajalno v Sodnjskih ul. 4, za 1. febr. velik lokal za prodajalno ali pisarne istotam, in konečno v Kolodvorskih ulicah 32 za 1. februar stanovanje s 5 sobami. Več pove kamnosek **Al. Vodnik.**

FRAN ŠUSTERŠIČ
mehanična mizarska tovarna
Vižmarje nad Ljubljano

se priporoča veleocenjenemu občinstvu, ter naročevalcem za izdelovanje vseh v stavbiško ter pohištveno mizarsko obrt spadajočih predmetov v najsolidnejši izdelavi in po najnižjih cenah.

Obenem priporoča svojo

veliko zalogo rakev

ter vseh za mrtvaški oder potrebnih predmetov, ter prevzema naročila na popolno opremljenje mrtvaških odrov in sob.

V obilna naročila se uljudno priporočujoč bilješim velespoštovanjem

2380 3-3

Fran Šusteršič.

Zahvala.

Za vse izraženo sočutje in sožalje povod m bolezn in smrti našga nepozabnega soproga, oziroma očeta, tasta in starega očeta, gospoda

Ferdinand Sajovica

trgovca v Kranju

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo na grobišče izrekamo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom: posebej pa se zahvaljujemo slavn. čitalniškemu pevskemu zboru za krasni žalostinki, gospodom trgovskim pomočnikom za izkazano prijaznost, zastopstvu občinskega odbora z gosp. županom na čelu., g. okrajnemu glavarju, kranjski čitalnici in bratom gorenskega „Sokola“, kakor tudi požarnim bratcem iz Kranja, Senčurja, Stražišča, Tržica, Tupalic in Voklega ter zastopstvu „Zveze gasilnih društev“ za častno spremstvo. Bodi tudi vsem srčna zahvala za krasne darovane vence.

2436

Rodbina Ferd. Sajovičeva in C. Pirčeva.

Velika, sloveča in znana pivovarna išče

gostilničarje

v vsakem večjem kraju na Kranjskem, da ustanovi ali prevzame zalogo piva.

Pismene ponudbe pod 2407 2-1

Dober zaslužek, poštni predal 73 Ljubljana.

Usojam si slavnemu p. n. občinstvu najljubše naznaniti, da sem premestila svojo

2434 3-1

mlekarno

s Francovega nabrežja 25 v novo urejeni lokal

Pred škofijo 21

ter se svojim p. n. odjemalcem priporočam za nadaljna cenj. naročila.

Franja Fabjan.

Panorama Kosmorama

Dvorni trg št. 3, pod „Narodno kavarno“.

Od nedelje 26. novembra do vštete sobote 2. decembra 1905:

Egipet.

(Aleksandrija in Kairo).

2433

Primerna božična darila!

konfekcije za gospode, dečke, dame in deklice
.. .. se dobe za polovično ceno v

Angleškem :::: skladišču oblek

radi izredno velike zaloge

O. Bernatovič
Ljubljana, Mestni trg 5.

2404 (6-4)

Najcenejše in največja domača eksportna tvrdka.

Razpošiljanje švicarskih ur na vse kraje sveta.

2237 (26-14)

Urar in trgovec

H. SUTTNER v Kranju

St. 502. Nikelnas in anker remont. „Roskopf“ trpežno kolesje gld. 2-45 enaka iz pravega srebra gld. 3-95, ista z dvojnim, 3 srebrnim pokrovom gld. 6-50.

priporoča svojo izborno zalogo najfinejših, natančnih švicarskih ur, kakor najbolj slovečih znamk: Safhausen, Omega, Roskopf, Urania itd.

Zlatnine in srebrnine, kakor nakraski, verižice, uhani, prstani, obeski i. t. d. najfinejšega izdelka po najnižih cenah.

Dokaz, da je moje blago zares fino in ceno je to, da ga razpošiljam po vsem svetu in imam tudi odjemalce urarje in zlatarje glavnih mest.

Ravno je izšel najnovejši veliki cenik, kateri se pošlje zastoj in poštne prosto.

Moške ure 2/3 naravne velikosti!

0 0 0

St. 505. Prava srebrna cilindar remont. trpežno kolesje in z močnimi pokrovi gld. 4-85, ista z dobriimi anker-kolesjem gld. 5-95.

Naprodaj so

tri je lepi konji

po nizki ceni.

Ogledati jih je možno vsak dan v hlevu hiše I. I. Kantza na Rimski cesti števil. 16.

Vsa nadaljna pojasnila in cene poizvedo se v pisarni podpisane oskrbnika konkurzne mase v Cigaletovih ulicah 3!

Dr. Fran Tekavčič
oskrbnik konkurzne mase I. I. Kantz.

2435 2-1

Francovarski NATALIJA-vrelec

na shodu naravoslovcev in zdravnikov v Meranu označen kot

idealna voda

priporočajo odlični zdravniki proti trganju, revmi, tvoritvi peska in kamna v obistih in mehuru kot

izborna zdravilno vodo

2412 10-2 in obenem kot

izborna, prijetno, okusno namizno vodo.

Glavna zaloga v Ljubljani pri gosp. **MIHAELU KASTNER**, velika zaloga mineralnih vod.

„Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani“

2291 18

Podružnica v CELOVCU.

Kupuje in prodaja vse vrste rent. zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, sreč, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Akcijski kapital K 2.000.000.—

Zamenjava in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

2437 Eskompt in inkasno menio. 2437

Rezervni zaklad K 200.000.—

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

2438 Borzna naročila. 2438

Podružnica v SPLJETU.

Denarne vloge sprejema v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čekli in nakaznicami.